

nationale ombudsman

Rapport

Huisbezoek of niet?

Onderzoek naar de aanpak van een melding over een ongezond binnenmilieu in een woning door GGD Gelderland-Midden

Oordeel

Op basis van het onderzoek vinden de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman de klacht over GGD Gelderland-Midden te Arnhem gegrond.

Datum 10 maart 2022
Publicatienummer 2022/056/
KOM003/2022

de Kinderombudsman.

nationale ombudsman
als het misgaat tussen u en de overheid

Wat is de klacht?

Mevrouw Wolters¹ en haar twee kinderen hebben al geruime tijd te kampen met vocht- en schimmelproblematiek in hun huurwoning in Hoevelaken. Zij stelt dat het gezin hierdoor in toenemende mate ernstige gezondheidsklachten ervaart. Mevrouw Wolters trekt bij diverse instanties aan de bel voor hulp. Ook doet zij een melding over de situatie in de woning bij GGD Gelderland-Midden (hierna: de GGD) en vraagt zij de GGD om een gezondheidsonderzoek. Mevrouw Wolters en haar kinderen zijn niet tevreden over hoe de GGD hiermee is omgegaan.

Mevrouw Wolters klaagt er mede namens haar kinderen over dat de GGD vanaf april 2018 onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar haar meldingen over het ongezonde binnenmilieu in haar woning.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Het gezin Wolters bestaat uit moeder en haar thuiswonende kinderen, zoon Sam (16 jaar) en dochter Lisa (18 jaar)². Het gezin woont sinds 2002 in een huurhuis van een woningcorporatie in Hoevelaken. Vanaf het betrekken van de woning zijn er al problemen met onder andere vocht, gas en de elektra. Volgens mevrouw Wolters zijn vooral na 2013 allerlei problemen ontstaan met het binnenklimaat in de woning. Het zou met name gaan om vocht- en schimmelproblemen, zoutvorming op purschuim in de kruipruimte en de gevolgen van (gas)lekkages. De gezinsleden stellen dat zij allerlei gezondheidsklachten hadden en hebben door dit ongezonde binnenmilieu. In maart 2018 ontstaat er een lekkage aan de cv-installatie waarna alle lekkages en problemen in extreme vormen tot uiting komen.

Mevrouw Wolters betreft allerlei instanties in een poging de problemen in het binnenklimaat op te lossen. In april 2018 schakelt zij GGD Gelderland-Midden in om een gezondheidsonderzoek te laten uitvoeren. Sam is op dat moment 16 jaar. Lisa is meerderjarig. De GGD komt niet zelf kijken in de woning, maar gaat uit van de inspecties die door andere partijen zijn gedaan: de woningcorporatie en de omgevingsdienst. Volgens de GGD vonden deze instanties geen zichtbare schimmels. Wel werd stank geconstateerd die mogelijk werd veroorzaakt door een eerder gaslek. Er worden ook maatregelen genomen om de kwaliteit van het binnenklimaat te verbeteren, onder andere door de woningcorporatie. Mevrouw Wolters is op dat moment tevreden met de maatregelen en de afhandeling.

In de maanden hierna verdwijnen volgens mevrouw Wolters de problemen in huis niet en de gezondheidsklachten verergeren. Mevrouw Wolters laat onderzoek uitvoeren door een commercieel bureau. Die constateert wél zichtbare schimmels. Hierop doet mevrouw Wolters op 22 november 2018 wederom een melding bij de GGD. Zij doet het dringende verzoek aan de GGD om de situatie in huis zelf te komen bekijken. Ook nu zegt de GGD dat een huisbezoek niet aan de orde is. Dit zou niet zinvol zijn, omdat luchtonderzoek laten uitvoeren als schimmels zijn geconstateerd weinig nut zou hebben. De GGD adviseert de geconstateerde schimmels te laten verwijderen en de oorzaak aan te pakken (in samenwerking met de woningcorporatie) en verwijst voor de gezondheidsklachten naar de huisarts.

Voor het gezin Wolters wordt de situatie in de woning onhoudbaar. In verband met de ernstige gezondheidsklachten vertrekken zij eind november 2018 uit de woning naar een logeeraadres. In de maanden hierna is er volgens mevrouw Wolters bij alle drie een enorme verbetering van de gezondheidsklachten. Mevrouw Wolters is nu, na ruim twee jaar, nog steeds in een hoog opgelopen conflict verwickeld met de woningcorporatie, de gemeente Nijkerk waar Hoevelaken onderdeel van uitmaakt, en de omgevingsdienst. In oktober 2020 is de woning ontruimd door de woningcorporatie. Mevrouw Wolters is officieel dakloos, zij

¹ Gefingeerde naam.

² Gefingeerde namen.

logeert op diverse adressen. Sam verblijft bij zijn grootouders en Lisa woont noodgedwongen zelfstandig, omdat anders de belasting voor grootouders te groot wordt.

Wat was de oorspronkelijke klacht?

Mevrouw Wolters dient op 6 september 2019 een klacht in bij de GGD. Zij klaagt erover dat de GGD geen huisbezoeken aflegde ten tijde van haar meldingen. En over het niet spreken hierover met haarzelf en de kinderen. Zij klaagt er ook over dat zij een kort advies heeft gekregen en dat het protocol met betrekking tot schimmels en vochtproblemen in woningen (zoals te vinden op de website van de GGD) niet is gevolgd.

Welke reactie komt er op de klacht?

De GGD laat in een brief van 16 oktober 2019 weten dat de medewerkers van het Team Milieu en Gezondheid correct hebben gehandeld. De medewerkers hebben de meldingen serieus bekeken en overlegd met alle betrokken partijen. Omdat de woningcorporatie en de omgevingsdienst al een inspectie hadden gedaan, vond de GGD het niet nodig om dit ook te doen. De GGD heeft het verslag van deze inspectie ingezien. De betrokken instanties zijn aan de slag gegaan met maatregelen om het binnenklimaat te verbeteren. Hoewel in de GGD-richtlijn³ de *mogelijkheid* van een huisbezoek staat genoemd, is dit geen verplichting. De GGD is niet de aangewezen instantie om het probleem op te lossen. De klacht is dan ook ongegrond, aldus de GGD. Overwegingen bij de werkwijze zijn volgens de GGD dat luchtonderzoek uitvoeren als schimmels zijn geconstateerd weinig zinvol is. Bovendien verwijst de GGD bij gezondheidsklachten van individuen naar de huisarts. Voor de aanpak van de schimmels verwijst de GGD naar de woningcorporatie.

Wat was de aanleiding voor de klacht bij de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman?

Mevrouw Wolters is het niet eens met de klachtafhandeling door de GGD. Zij is ervan overtuigd dat een huisbezoek door de GGD in aanzienlijke mate had kunnen bijdragen aan een positieve afloop voor het gedupeerde gezin. Door diverse gebeurtenissen had haar vertrouwen in de woningcorporatie en de omgevingsdienst een dieptepunt bereikt. Mevrouw Wolters ervaarde een macht van deze instanties waar zij niet tegenop kon. "Als de GGD zelf was komen kijken, zelf het klimaat in huis had ervaren en met de kinderen had gesproken, dan was er een heel ander beeld bij de GGD ontstaan". Mevrouw Wolters had gehoopt dat de GGD de betrokken instanties in beweging kon brengen. Zij liep hierbij vast in visieverschillen over de oorzaak van de problemen. Volgens mevrouw Wolters bagatelliseerden de woningcorporatie en de omgevingsdienst de problematiek en gooiden zij het op 'bewonersgedrag'. Mevrouw Wolters was juist van mening dat de problemen ontstonden door bouwkundige gebreken. Wat daarvan ook zij, mevrouw Wolters kan niet begrijpen waarom de GGD niet op huisbezoek kwam en niet met haar en de kinderen heeft gesproken. Om deze reden vraagt zij, mede namens haar kinderen Lisa en Sam, de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman om haar klacht over de GGD te onderzoeken.

De Kinderombudsman heeft met Sam gesproken. Anders dan zijn zus Lisa, was Sam minderjarig toen de problemen in huis speelden. Sam vertelde dat de problemen in het huis en de gezondheidsklachten die hij daarvan had, veel impact hadden op zijn leven. Door de lichamelijke klachten ging hij regelmatig niet naar school. Ook sporten werd steeds lastiger voor hem. De vrienden waar hij vaak thuis mee afsprak, konden niet meer komen. Sam denkt dat het had uitgemaakt als de GGD zelf langs was gekomen om de problemen in huis te onderzoeken. Hij had het fijn gevonden als de GGD dan ook met hem had gepraat. Hij had kunnen vertellen over zijn ervaringen in het huis, zijn lichamelijke klachten en hoe het met hem ging. Het zou hem het gevoel hebben gegeven dat hij serieus werd genomen.

³ [GGD Richtlijn Medische Milieukunde, Schimmels- en vochtproblemen in woningen.](#)

Wat hebben de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman onderzocht?

De Nationale ombudsman heeft onderzocht wat mevrouw Wolters van de GGD had mogen verwachten toen zij een melding deed bij de GGD over het ongezonde binnenmilieu in haar woning. De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar de belangenafweging die de GGD maakt als er minderjarige kinderen zijn betrokken. De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman laten zich uitdrukkelijk niet uit over de staat van de woning en laten eventuele beschuldigingen en claims tussen mevrouw Wolters en de woningcorporatie.

Op 16 maart 2021 stellen de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman schriftelijke vragen aan de GGD. De ombudsmannen willen weten wat de taak is van de GGD wanneer een inwoner zich bij de GGD meldt in verband met vocht- en schimmelproblemen in de woning. Wordt er bijvoorbeeld gewerkt volgens vastgestelde protocollen, werkwijzen of richtlijnen? En hoe ziet de GGD zijn rol ten opzichte van andere betrokken partijen, zoals bijvoorbeeld woningbouwvereniging of gemeente, als het gaat om gezonde woningbouw? Verder willen de ombudsmannen weten hoe de GGD is omgegaan met de meldingen en verzoeken van mevrouw Wolters en welke belangenafwegingen hierbij zijn gemaakt. Welke informatie is hierbij verstrekt aan mevrouw Wolters? Hoe kwam de GGD tot het besluit om zelf geen huisinspectie(s) te doen?

De Kinderombudsman richt zich specifiek op de belangen van de minderjarige Sam in deze zaak. Daarom is de GGD ook gevraagd welke afwegingen de GGD maakt als er minderjarige kinderen zijn betrokken. In hoeverre heeft de GGD in deze situatie rekening gehouden met de minderjarige Sam? Is overwogen om met Sam zelf in gesprek te gaan en wat waren de overwegingen om dit wel of niet te doen?

Ten slotte is de GGD gevraagd inzage te geven in het klachtdossier van mevrouw Wolters en andere stukken naar aanleiding van haar verzoeken om een gezondheidsonderzoek.

Hoe reageerde de GGD?

De GGD stelt zich op het standpunt dat de medewerkers van het Team Milieu en Gezondheid correct hebben gehandeld. De meldingen zijn serieus bekeken en besproken met alle betrokken partijen. De GGD stelt niet de aangewezen instantie te zijn om het probleem op te lossen.

Over taak, werkwijze en het besluit geen inspectie te doen

De GGD ziet vocht en schimmels in woningen als een risico op het verhogen van gezondheidsproblemen. De GGD heeft op grond van de Wet Publieke Gezondheid een eigen verantwoordelijkheid voor haar taakstelling.

'Er is niet wettelijk vastgelegd wat de kwaliteit of kwantiteit moet zijn van situaties, risico's, vragen en onderzoek waarop de werkzaamheden van de GGD gericht moeten zijn'.

De aanpak kan per GGD verschillen.

'Bij de GGD Gelderland-Midden maken we de afweging of het nodig is om ter plekke een inspectie uit te voeren. Bij individuele vocht- en schimmelmeldingen doen we dat doorgaans niet. Melders hebben het dan zelf al vastgesteld en een bezoek van de GGD heeft geen toegevoegde waarde. Het leidt namelijk tot hetzelfde advies: pak het probleem aan.'

Individuele melders worden verwezen naar de informatie en handelingsadviezen over vocht en schimmels op de landelijke website GGDLeefomgeving⁴.

⁴ www.ggdleefomgeving.nl.

Bij een *collectief* vocht- en schimmelprobleem (bijvoorbeeld in een appartementencomplex) kan de aanpak anders zijn. Een stagnerende aanpak door de verhuurder of een verzoek van een huisarts of gemeente kunnen dan reden zijn om wel een inspectie uit te voeren. Dan kan de GGD de situatie gezondheidskundig beoordelen en onafhankelijk advies geven. Voor de beoordeling baseert de GGD zich op landelijke RIVM/GGD richtlijn Vocht en schimmels uit 2012⁵ (hierna: de richtlijn). Hierin staat: *'Indien na het telefonisch advies de klachten van bewoners aanhouden, kan de GGD besluiten een woninginspectie uit te voeren en de bewoner(s) te interviewen.'* In diezelfde richtlijn staat ook dat de GGD een eigen verantwoordelijkheid heeft voor haar taakstelling.

De GGD licht de achtergrond voor de werkwijze toe:

'(...) dat we bij voorkeur onze beperkte capaciteit inzetten voor collectieve gezondheidsproblematiek, omdat we daar meer gezondheidswinst kunnen bereiken.'

En:

'Bij deze melding was daarnaast van belang dat de woning al door verschillende instanties was onderzocht (...) Daaruit bleek dat in de kruipruimte vochtplekken en in een kast/kelder schimmelplekken waren. Acties waren al in gang gezet om de woning te verbeteren.'

Over wanneer en hoe mevrouw Wolters is geïnformeerd over taak en werkwijze van de GGD

Uit de stukken van de GGD komt het volgende naar voren:

- Een registratie van 10 april 2018 waarin de vraag van mevrouw als volgt staat genoteerd: *'Samenwerken/meedenken en -kijken naar uitkomsten vatinhoud en gelopen risico's voor de gezondheid.'*
- Een e-mail van de GGD aan mevrouw Wolters van 10 april 2018, hierin schrijft de GGD onder andere: *'Ter informatie en voor u wel goed om te weten, de GGD kan adviseren, verwijzen, bemiddelen tussen de huurder en de verhuurder, maar de GGD kan geen maatregelen afdwingen of opleggen aan de verhuurder.'*
- Een gespreksverslag van 17 april 2018 waarin staat beschreven wat met mevrouw Wolters is besproken over schimmels, ventilatie, acties van de woningcorporatie, nut van luchtkwaliteitsmetingen en verband tussen woning en klachten. Ook is aan mevrouw gemeld *'dat ze ons weer kan bereiken als er iets hapert in de aanpak'*.

Over de rol van de GGD ten opzichte van andere betrokken partijen

'Een gezonde woning is een van de door GGD'en vastgestelde kernwaarden van een gezonde leefomgeving. Waar mogelijk brengen we deze kennis in. Bijvoorbeeld als gezondheidsadviseur van onze gemeenten bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken. (...) Vanuit die rol zouden we ook woningbouwcorporaties kunnen adviseren.'

Over het oppakken van de meldingen en verzoeken van mevrouw Wolters

De GGD denkt dat mevrouw Wolters bij de eerste melding (april 2018) de aanname had dat de GGD een huisbezoek zou afleggen na een melding. De GGD koos ervoor om dit niet te doen, omdat andere instanties al een inspectie hadden gedaan. En bovendien werden er maatregelen genomen om de situatie in de woning te verbeteren.

Bij de tweede melding in november 2018 werd duidelijk dat mevrouw Wolters zelf onderzoek had laten uitvoeren in de woning. Hierbij waren wel schimmels gevonden. Zij vroeg de GGD weer om een gezondheidsonderzoek en een inspectie van de woning. Voor de GGD was dit weer niet aan de orde. Deze

⁵ [GGD Richtlijn Medische Milieukunde, Schimmels- en vochtproblemen in woningen.](#)

keer omdat een inspectie het advies niet anders zou maken. De GGD verwees voor de aanpak van de schimmels naar de verhuurder en voor de aanpak van de gezondheidsklachten naar de huisarts.

In januari 2019 heeft de GGD overlegd met een nieuwe instantie die door mevrouw Wolters was ingeschakeld. Het enige advies dat de GGD kon geven was in overleg met de woningcorporatie de schimmels te (laten) verwijderen. Ook werd geadviseerd te kijken of door betere ventilatie en verwarming de situatie kon worden verbeterd.

Mevrouw Wolters nam in april 2019 opnieuw contact op met de GGD. De GGD heeft toen laten weten niets meer voor haar te kunnen doen dan de GGD al had gedaan. De aanpak van de schimmels en andere problemen in het binnenmilieu dient mevrouw zelf op te lossen samen met de woningcorporatie.

Over de minderjarige Sam en de aanpak van de GGD

De GGD geeft aan zelf niet direct contact met Sam te hebben gehad, omdat daarvoor geen reden was. Jonge kinderen (jonger dan Sam) kunnen luchtwegklachten ontwikkelen als ze langdurig in ruimten met schimmels verblijven. Dat maakt de urgentie van vocht- en schimmelproblemen wel groter, maar de aanpak van de oorzaken blijft hetzelfde. Verder meldt de GGD dat een arts Jeugdgezondheidszorg van GGD regio Utrecht contact heeft gezocht met de GGD in april 2018. Sam ging in die regio naar school. De GGD heeft, mede op verzoek van mevrouw Wolters, aan deze arts een terugkoppeling gegeven van de bevindingen van de woning. Hierin schrijft de GGD onder meer dat de problemen in de woning lang niet serieus zijn genomen, maar inmiddels worden erkend en aangepakt. Ook dat niet meer met zekerheid is te verifiëren dat de gezondheidsklachten van Sam samenhangen met de problemen in huis, maar dat dit wel aannemelijk is.

Hoe reageerde mevrouw Wolters?

Mevrouw Wolters heeft inzage gekregen in de reactie van de GGD en is verbaasd over de lezing die de GGD geeft over de aanwezigheid van schimmels in de woning. Volgens mevrouw Wolters is door diverse onderzoeksbureaus de aanwezigheid van de schimmels in de woning bevestigd en tevens de veelheid ervan. Mevrouw Wolters kan niet begrijpen dat de GGD dan in het advies stelt dat: 'Er geen verband is tussen de hoeveelheid schimmel en het effect op de gezondheid'.

In de stukken van de GGD heeft mevrouw Wolters met verbazing gelezen dat de GGD zegt contact te hebben gehad met de aanvankelijke huisarts van het gezin, maar dat het gezin tijdens het traject van huisarts zou zijn gewisseld en de GGD niet met de nieuwe huisarts heeft gesproken. Mevrouw Wolters vindt dit heel vreemd. Zij is namelijk niet van huisarts gewisseld in deze periode.

'Wat ik ten zeerste betreurt is dat men niet zelf is komen kijken, mijn kinderen en ik gevolgschade aan onze gezondheid hebben, naast de grote emotionele impact van de gehele situatie, wij alles kwijt zijn geraakt en dit terwijl er bij een zorgvuldig onderzoek door de GGD veel leed had kunnen voorkomen (...) Zelfs mijn kinderen zijn niet gehoord of persoonlijk benaderd, had een ander beeld gegeven, immers niet alleen ik maar ook mijn beide kinderen en zelfs later bezoek, werden ziek van onze woning!'

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman?

In dit onderzoek staat deze klacht centraal:

Mevrouw Wolters klaagt er mede namens haar kinderen over dat de GGD vanaf april 2018 onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar haar meldingen over het ongezonde binnenmilieu in haar woning.

Toetsingskader van de Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het behoorlijkheidsvereiste van redelijkheid.

Redelijkheid

Het redelijkheidsvereiste houdt in dat overheidsinstanties de verschillende belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is.

Toetsingskader van de Kinderombudsman

De Kinderombudsman toetst deze klacht aan het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Kinderen (IVRK). Het IVRK is van toepassing op alle kinderen en jongeren tot en met 18 jaar. Op grond van artikel 3 uit het Kinderrechtenverdrag dient bij elk besluit dat een kind raakt, de belangen van het kind een eerste overweging te zijn. Voor een goede belangenafweging dienen eerst de belangen van het kind bepaald te worden. Deze worden daarna afgewogen tegen andere belangen. De belangen van het kind gaan niet altijd voor, maar hebben wel een zwaarwegend karakter.

Het Kinderrechtencomité noemt in General Comment 14⁶ een zevental elementen die relevant zijn om te bepalen wat in het belang van het kind is. Daarnaast kunnen er naast deze elementen andere kinderrechten belangrijk zijn voor de belangenafweging en moet altijd gekeken worden naar de feiten en omstandigheden van de specifieke casus. Voor deze zaak zijn van belang:

- Het recht van het kind op gezondheid (artikel 24);
- Het recht van het kind op een passende levensstandaard (artikel 27);
- Zorg, bescherming en veiligheid van het kind (artikel 18);
- De mening van het kind over de situatie en te nemen beslissing (artikel 12).

De voor deze klacht relevante artikelen uit het IVRK zijn integraal opgenomen in de bijlage.

Oordeel

De GGD heeft naar het oordeel van de ombudsmannen onvoldoende onderzoek gedaan naar de meldingen over een ongezond binnenmilieu in de woning van mevrouw Wolters. De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman komen tot het oordeel dat de GGD binnen zijn beleidsvrijheid een belangenafweging had moeten maken. Dit met het oog op de gewekte indruk over de mogelijke rol van de GGD, de visieverschillen tussen mevrouw Wolters en de woningcorporatie en omdat een minderjarige onderdeel uitmaakte van het gezin. De ombudsmannen zien niet dat deze belangenafweging is gemaakt en kunnen de beslissing om geen huisbezoek te doen niet volgen. De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman vinden de klacht van mevrouw Wolters terecht.

Toelichting oordeel

Gewekte verwachtingen

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman constateren dat mevrouw Wolters bepaalde verwachtingen had van wat de GGD kon doen in haar zaak. Volgens de ombudsmannen zijn die verwachtingen voor een deel gewekt door het niet eenduidige beleid van de GGD. Bovendien had de GGD wel meer *kunnen* doen.

⁶ General Comment no 14 (2013), on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para 1), 29 May 2013.

Tijdens dit onderzoek is niet duidelijk geworden of bij de eerste melding helder is gecommuniceerd aan mevrouw Wolters wat precies de taak was van de GGD en wat zij kon verwachten. Er is met mevrouw Wolters met name telefonisch gesproken en de inhoud van die gesprekken is niet vastgelegd in het dossier. De GGD heeft geen schriftelijke stukken overgelegd waaruit blijkt dat mevrouw Wolters een duidelijke uitleg kreeg over de taak van de GGD. Mevrouw Wolters had zelf in de richtlijn de optie van een huisbezoek gelezen. De GGD geeft terecht aan dat dit geen plicht is van de GGD, maar een mogelijkheid. Niet is gebleken dat de GGD mevrouw Wolters heeft uitgelegd dat de GGD voornamelijk werk maakt van collectieve vocht- en schimmelproblemen en zich anders opstelt bij individuele gevallen. Het geschetste beleid hierover is ook niet eenduidig. In het bericht van 10 april 2018 aan mevrouw Wolters heeft de GGD de indruk gewekt een bemiddelende rol te kunnen hebben. De GGD schrijft hier immers:

'(...) de GGD kan adviseren, verwijzen, bemiddelen tussen huurder en verhuurder, maar de GGD kan geen maatregelen afdwingen of opleggen aan de verhuurder.'

De GGD schrijft verder op diverse momenten:

'De GGD is niet de aangewezen instantie om het probleem op te lossen.'

Maar mevrouw Wolters vroeg de GGD niet om het probleem op te lossen. Zij vroeg de GGD het probleem te onderzoeken.

Uit de overgelegde stukken van beide partijen komt naar voren dat de GGD niet stil heeft gezeten. Er is veel contact geweest met mevrouw Wolters en met de betrokken instanties voerde de GGD veel overleg. Er is meegedacht en geadviseerd. Er is uitleg gegeven over schimmels, de oorzaak en de aanpak. Ook luchtkwaliteitsmetingen en gezondheidsonderzoeken zijn besproken met mevrouw Wolters. De GGD raadde beide af en motiveerde dit uitvoerig.

Mevrouw Wolters was echter niet tevreden met de adviezen van de GGD. De woningcorporatie zou de problemen wijten aan (haar) bewonersgedrag en de gezondheidsklachten van het gezin in twijfel trekken. Terwijl in huis zelfs bezoekers niet lekker werden, volgens mevrouw Wolters. Mevrouw Wolters vroeg de GGD meerdere keren om zelf in huis de situatie te beoordelen. Hiermee hoopte ze op een onafhankelijk deskundig oordeel over de schimmel- en vochtproblematiek en de eventuele relatie met de gezondheidsklachten van het gezin.

De ombudsmannen concluderen dat de GGD onvoldoende duidelijk is geweest over de taak en mogelijke rol van de GGD waardoor bepaalde verwachtingen bij mevrouw Wolters konden worden gewekt. Verwachtingen die ook niet geheel onterecht waren omdat er ruimte wás en de GGD deze had kunnen benutten.

Visieverschil

Het is de ombudsmannen duidelijk geworden dat de visies van mevrouw Wolters en de woningcorporatie en omgevingsdienst sterk uiteen liepen. Het is helder dat de GGD de woningcorporatie en de omgevingsdienst als (keten)partners beschouwt. Tegelijkertijd was het voor de GGD duidelijk dat mevrouw Wolters en de woningcorporatie lijnrecht tegenover elkaar stonden. De GGD maakte gebruik van het inspectierapport van onder andere de woningcorporatie en baseerde daarop het advies. Dat valt te begrijpen als partijen het eens zijn, maar niet als er verschil van inzicht bestaat tussen partijen. De GGD heeft geen eigen waarneming gedaan en mede hierdoor is er geen doorbraak in de kwestie gekomen. De GGD heeft de ruimte en beleidsvrijheid om te beslissen om al dan niet een woninginspectie te doen. Maar als een burger het niet eens is met de uitkomst van het onderzoek van anderen, dan moet dit voor de GGD een extra aanwijzing zijn bij de belangenafweging. Als die afweging uitkomt op het niet zelf gaan kijken in de woning, dan dient de GGD te onderbouwen waarom geen inspectie wordt gedaan. Het zelf inspecteren van de woning had kunnen

bijdragen aan een gevoel van serieus genomen worden en zorgvuldigheid. Hiermee had mevrouw Wolters een advies van de GGD mogelijk beter kunnen accepteren, ongeacht de uitslag van het onderzoek.

Horen van Sam

Naar het oordeel van de ombudsmannen had de GGD de aanwezigheid van de minderjarige Sam in het gezin moeten betrekken bij de beslissing wel of geen huisinspectie te doen. De Kinderombudsman ziet nergens in de richtlijn die de GGD hanteert, dat de GGD in het algemeen nagaat of er minderjarige kinderen wonen in de woningen waarvoor een gezondheidsonderzoek wordt aangevraagd. Uit de stukken blijkt dat in de overweging om al dan niet een huisinspectie af te leggen bij de familie Wolters de aanwezigheid van de minderjarige Sam geen rol heeft gespeeld. Gezien het recht van kinderen om op te groeien in een veilige en gezonde leefomgeving, had de GGD dit wel moeten meewegen. De aanwezigheid van een minderjarige dient daarbij speciale aandacht en zwaarwegend gewicht te krijgen.

Als de GGD zelf een huisinspectie had gedaan, dan had de GGD in gesprek met Sam kunnen vragen naar zijn gezondheid en zijn mening over de situatie in huis. Door op een serieuze manier te luisteren naar zijn verhaal, had de GGD een volledig beeld kunnen krijgen van het binnenmilieu en de gezondheidsklachten. Ook had de GGD Sam waar nodig specifiek kunnen (door)verwijzen naar de huisarts of andere zorg.

Conclusie

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman zijn van mening dat GGD Gelderland-Midden onvoldoende onderzoek heeft gedaan naar de meldingen van mevrouw Wolters over het ongezonde binnenmilieu in haar woning. De GGD had binnen zijn beleidsvrijheid een belangenafweging moeten maken. Bij de belangenafweging had de GGD rekening moeten houden met de gewekte verwachtingen, de visieverschillen en de minderjarige Sam, en zelf een huisinspectie moeten afleggen.

De klacht over de onderzochte gedraging van GGD Gelderland-Midden te Arnhem is gegrond wegens schending van het behoorlijkheidsvereiste van redelijkheid. En tevens in strijd met het kinderrechtenverdrag, in het bijzonder artikelen 3, 12, 24 en 27.

Aanbevelingen

De Nationale ombudsman en de Kinderombudsman doen op basis van dit onderzoek de volgende aanbevelingen aan GGD Gelderland-Midden:

- Maak bij ieder verzoek om een gezondheidsonderzoek een eigen afweging om wel of niet zelf (ook) een huisinspectie te doen. De aanwezigheid van een minderjarige in de woning dient daarbij speciale aandacht en zwaarwegend gewicht te krijgen.
- Zorg dat voor burgers en eigen medewerkers volstrekt duidelijk is welke rol en taak de GGD heeft bij meldingen over een ongezond binnenmilieu in een woning.

de Nationale ombudsman,
mede namens de Kinderombudsman,

Reinier van Zutphen

Bijlage

Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedure-regels van het nationale recht.

Artikel 24

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen.
3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen.

4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 27

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind op een levensstandaard die toereikend is voor de lichamelijke, geestelijke, intellectuele, zedelijke en maatschappelijke ontwikkeling van het kind.
2. De ouder(s) of anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind, hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het waarborgen, naar vermogen en binnen de grenzen van hun financiële mogelijkheden, van de levensomstandigheden die nodig zijn voor de ontwikkeling van het kind.
3. De Staten die partij zijn, nemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en met de middelen die hun ten dienste staan, passende maatregelen om ouders en anderen die verantwoordelijk zijn voor het kind te helpen dit recht te verwezenlijken, en voorzien, indien de behoefte daaraan bestaat, in programma's voor materiële bijstand en ondersteuning, met name wat betreft voeding, kleding en huisvesting.
4. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om het verhaal te waarborgen van uitkeringen tot onderhoud van het kind door de ouders of andere personen die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind dragen, zowel binnen de Staat die partij is als vanuit het buitenland. Met name voor gevallen waarin degene die de financiële verantwoordelijkheid voor het kind draagt, in een andere Staat woont dan die van het kind, bevorderen de Staten die partij zijn de toetreding tot internationale overeenkomsten of het sluiten van dergelijke overeenkomsten, alsmede het treffen van andere passende regelingen.